

[Avaleht](#) > ... > [Kohtuasja Algamine](#) > [Kus Ja Kuidas?](#) > [Millise Riigi Õigust Kohaldada?](#) > Northern Ireland

Millise riigi õigust kohaldada?

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

Põhja-Iirimaa

1 Kehtivate õigusnormide allikad

1.1 Riigi õigusnormid

Põhja-Iirimaa kollisiooninormid, mis käsitlevad kohaldatavat õigust, tulenevad peamiselt vahetult kohaldatavatest ELi määrustest. Tsiviil- ja kaubandusasjades on need järgmised:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuni 2008. aasta määrus (EÜ) nr 593/2008 lepinguliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma I“) ning
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II“).

Enne 17. detsembril 2009 sõlmitud lepingute puhul on endiselt asjakohane 1990. aasta lepinguseadus (kohaldatav õigus) (Contracts (Applicable Law) Act 1990) (millega rakendati Rooma 1980. aasta konventsioon) (Rooma I määrust kohaldatakse sellel kuupäeval või pärast seda sõlmitud lepingute suhtes).

1995. aasta rahvusvahelise eraõiguse seadus (muud sätted) (Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995) on asjakohane üksnes olukordades, mida Rooma II määrus ei hõlma (määrust kohaldatakse juhtumite suhtes, mille puhul kahju tekkis kahju pärast 11. jaanuari 2009).

Laimuga tekitatud lepinguvälise kahju suhtes ning pärimis- ja asjaõigusega seoses kohaldatakse endiselt tavapäraseid üldise õiguse norme.

Perekonnaasjades on kohaldatavat õigust käsitlevate õigusnormide allikaks üldiselt üldine õigus, välja arvatud mõned erandid. Perekonnaasjades kohaldatakse üldjuhul Põhja-Iiri õigust, välja arvatud mõned erandid, mis on sätestatud üldises õiguses (nt seoses abielu tühisusega) või seadustes (nt seoses ülalpidamiskohustusega vastavalt 1920. aasta elatiste väljamõistmise määruste seadusele (täitmisele pööramise vahendid) (Maintenance Orders (Facilities for Enforcement) Act 1920) ja 1972. aasta elatiste väljamõistmise määruste seadusele (vastastikune täitmine) (Maintenance Orders (Reciprocal Enforcement) Act 1972)). Vanemliku vastutuse ja lastekaitse küsimustes, mille suhtes kohaldatakse ELi määrust (EÜ) nr 2201/2003 ja Haagi 19. oktoobri 1996. aasta Haagi konventsiooni, on selleks Inglismaa ja Walesi ning Põhja-Iirimaa 2010. aasta määrused mis käsitlevad vanemlikku vastutust ja lastekaitsemeetmeid (rahvusvahelised kohustused) (Parental Responsibility and Measures for the Protection of Children (International Obligations (England and Wales and Northern Ireland) Regulations 2010), ja 1996. aasta konventsiooni artikkel 15, mis sisaldavad vastavalt kohaldatavaid õigusnorme, st et kohaldatakse Põhja-Iiri õigust piiratud eranditega.

1.2 Mitmepoolsed rahvusvahelised konventsioonid

- Haagi 1961. aasta testamendi vormile kohaldatava õiguse konventsioon
- Rooma 1980. aasta lepinguliste kohustuste suhtes kohaldatava õiguse konventsioon (nagu eespool mainitud, kohaldatakse 17. detsembril 2009 või pärast seda sõlmitud lepingute suhtes Rooma I määrust)

- Haagi 1985. aasta konventsioon usaldusfondide suhtes kohaldatava õiguse ja nende tunnustamise kohta

1.3 Peamised kahepoolsed konventsioonid

Meile ei ole teada ühtki kohaldatavat õigust käsitlevaid sätteid sisaldavat kahepoolset konventsiooni, milles Ühendkuningriik oleks osaline.

Tuleb märkida, et kuigi punktis 1.2 loetletud konventsioonid lubavad riigil kohaldada oma „territoriaalsete üksuste“ suhtes mõnda muud kollisiooninormi, on Ühendkuningriik otsustanud seda võimalust mitte kasutada. Sellest tulenevalt kohaldatakse punktis 1.2 loetletud konventsioone Ühendkuningriigi koosseisu kuuluvate jurisdiktsioonide vaheliste vastuolude ning rahvusvaheliste vastuolude korral ning Põhja-lirimaad käsitatakse Inglismaast, Walesist ja Šotimaast erineva jurisdiktsioonina.

2 Kollisiooninormide rakendamine

2.1 Kohtuniku kohustus kohaldada kollisiooninorme omal algatusel

Kollisiooninorme kohaldatakse tavaliselt ainult juhul, kui vähemalt üks pooltest on soovinud nende kohaldamist. Kui seda ei ole soovitud või kui välisriigi õiguse sisu kohta puuduvad rahuldavad tõendid, kohaldab kohtunik küsimuse suhtes tavaliselt Põhja-liri õigust. See norm on seotud tõendite ja menetlusega ning seega ELi määrused seda ei mõjuta.

2.2 Tagasisaade ja edasiviide

ELi määrustega välistatakse tagasisaate ja edasiviite doktriini kohaldamine juhtudel, mida reguleeritakse ELi kollisiooninormidega, ning see oli valdav seisukoht ka 1995. aasta rahvusvahelise eraõiguse seaduse (muud sätted) ja 1990. aasta lepinguseaduse (kohaldatav õigus) alusel. Seega, kui Põhja-liri kollisiooninorm viitab hooletuse tõttu tekitatud lepinguvälise kahju puhul Prantsuse õigusele, kohaldatakse Prantsuse riigisisest õigust isegi siis, kui Prantsusmaa kohus oleks kohaldanud mõne teise riigi õigust. Üks neis valdkondades tagasisaate ja edasiviite kasutamisest keeldumise põhjendus näib olevat see, et tagasisaate ja edasiviite kohaldamine takistaks seadusega kehtestatud keerukate normide kohaldamist.

Tagasisaate ja edasiviite roll ülejäänud õigusvaldkondades on praegu mõnevõrra piiratud ja mõnel juhul ebaselge. Võib öelda, et tagasisaadet ja edasiviidet kohaldatakse välisriigis asuva maatüki puhul, mille suhtes Põhja-liri õiguses kohaldatakse asukohamaa õigust. Sellistel juhtudel on tegemist pragmaatilise sooviga kohaldada selle kohtu järgitavat õigust, kelle tööpiirkonnas vara asub, et suurendada võimalust, et vara suhtes tehtud mis tahes otsus on kehtiv. Välisriigis asuvat materiaalselt vallasvara käsitlevaid esimese astme kohtu otsuseid tasakaalustab see, et viide asukohamaa õigusele ei hõlma tagasisaadet ja edasiviidet. Tuleb siiski märkida, et paljudel juhtudel on välisriigi kollisiooninormide sisu tõendamine kulukas ja pooled otsustavad sageli nende kohaldamist mitte nõuda (vt eespool punkt 2.1).

2.3 Kohaldatava õiguse muutumine

Selle probleemi lahendamiseks täpsustatakse igas kollisiooninormis ühendava teguri kindlakstegemise aeg. Näiteks vallasasja üleandmise korral on asjaomane kohaldatav õigus kõnealuse vallasasja asukohas üleandmise ajal kohaldatav õigus.

2.4 Kollisiooninormide tavapärase kohaldamise erandid

Traditsiooniliste õigusnormide kohaselt võivad Põhja-lirimaad kohtud keelduda kohaldamast mis tahes riigi või territooriumi õigust, mis on vastuolus avaliku korraga. Avalikku korda mõjutavad Ühendkuningriigi rahvusvahelised kohustused, eelkõige Euroopa inimõiguste konventsioon.

Lisaks näevad Rooma I ja Rooma II määrus nüüd ette kohtu asukohariigi imperatiivsete sätete kohaldamise, olenemata sellest, milline õigus oleks muidu lepingu suhtes kohaldatav. Need õigusnormid kehtivad üldiselt tarbijakaitse ja töösuhete valdkonnas või sisalduvad rahvusvahelist konventsiooni täiendavas õigusaktis.

2.5 Välisriigi õiguse tõendamine

Pooled tõendavad väljaspool Põhja-lirimaad asuva mis tahes riigi või territooriumi õiguse sisu nii, nagu oleks see fakt. Kuid selle õiguse kohta esitatud tõendite mõju üle peab siiski otsustama kohtunik.

Põhja-lirimaa kohtus toimivas menetluses on eksperdi arvamust väljaspool Põhja-lirimaad asuva mis tahes riigi või territooriumi õiguse kohta pädev esitama oma teadmiste või kogemuste poolest selleks sobiv isik, olenemata sellest, kas ta on tegutsenud või tal on õigus tegutseda selles riigis või sellel territooriumil õiguspraktikuna või mitte.

Teatavatel asjaoludel võib Põhja-lirimaa kohus võtta arvesse Inglismaa kohtu varasemat otsust või arvamust väljaspool Põhja-lirimaad asuva mis tahes riigi või territooriumi õiguse kohta. Kirjalik teade selle kohta, et pool kavatseb tugineda varasemale otsusele, tuleb kätte toimetada kõigile teistele menetlusosalistele või nende õigusnõustajatele.

3 Kollisiooninormid

3.1 Lepingulised kohustused ja õigusaktid

Kõikides asjades, mis käsitlevad lepingulisi kohustusi ja võimaldavad valida kohaldatavat õigust, on vahetult kohaldatav Rooma I määrus. Rooma määruuses sätestatud kollisiooninorme võib kohaldada ka juhtudel, mida Põhja-liri õiguses ei käsitata lepingulistena (nt kui kokkulepe ei hõlma tasu, nt kinkelepingud).

Menetlusküsimused määratakse kindlaks kohtu asukohariigi õiguse alusel. Seega reguleerib kahjuhüvitise suurust (kuid mitte kahjuhüvitise liike) ja tõendite hindamist kohtu asukohariigi õigus. Aegumistähtjad on olulised ja seega määratakse need lepinguliste kohustuste puhul kindlaks nimetatud määruse kohaselt kohaldatava õiguse alusel.

Kui pooled on kohaldatava õiguse sõnaselgelt valinud või see nähtub selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest, kohaldatakse seda õigust. Valik nähtub tõenäoliselt selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest, kui leping on sõlmitud tüüpvormis, mille suhtes teadaolevalt kohaldatakse konkreetset õigust, või võttes arvesse poolte varasemaid suhteid. Kui kohtualluvuses on kokku lepitud, siis sellest sageli piisab järeldamiseks, et kavatseti valida selle kohtu õigus, kuid see ei ole alati nii. Kui vahekohtukokkuleppe puhul on vahekohtunike valikukriteeriumid kindlaks määratud, võimaldab see hõlpsamini teha järelduse kohaldatava õiguse valiku kohta, kuid kui vahekohtunikud määratakse mõnele rahvusvahelisele organile viidates, on palju vähem tõenäoline, et valik nähtub selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest.

Valikuvabadus on mitmes aspektis piiratud. Esiteks ei saa tarbija- ja töölepingute puhul kohaldatava õiguse valik jätta tarbijat või töötajat ilma imperatiivsetest sätetest tulenevast kaitsest, mis on ette nähtud õigusega, mida oleks kohaldataud asjaomasel juhul siis, kui kohaldatavat õigust ei oleks sõnaselgelt valitud. Teiseks, kui kõik juhtumi asjaolud on seotud ühe riigiga, ei saa teistsuguse õiguse valik muuta kehtetuks selle riigi imperatiivseid sätteid. Kehtestatud on ka kindlustuslepingutega seoses kohaldatavad tarbijakaitse normid. Samuti võib märkida, et kui valiku kehtivuses esineb lahkarvamusi – näiteks väidetava survestamise korral – määratakse sellise valiku kehtivus eeldatava kohaldatava õiguse alusel (st õiguse alusel, mida kohaldatakse lepingu suhtes siis, kui valik oleks kehtiv), välja arvatud juhul, kui see oleks põhjendamatu (sellisel juhul võib kohaldada selle poole hariliku viibimiskoha õigust, kes väidab, et ta ei olnud õiguse valikuga nõus).

Juhuks kui kohaldatavat õigust ei ole sõnaselgelt valitud või valik ei nähtu selgesti lepingutingimustest või juhtumi asjaoludest, on Rooma I määruuses sätestatud konkreetset normid sõltuvalt lepingu liigist. Kui need normid on aga ebaselged, on kohaldatavaks õiguseks üldjuhul lepingule iseloomuliku täitja hariliku viibimiskoha õigus. Lepingule iseloomulikku täitjat ei ole alati lihtne kindlaks teha, kuid tavaliselt on selleks pool, kes ei maksa kauba või teenuse eest (nt on iseloomulik täitja toote müüja, pangatehingu puhul laenuandja, garantiilepingu puhul garantiandja). Selle eelduse võib ümber lükata selle riigi kasuks, millega leping on tihedamalt seotud.

3.2 Lepinguvälised kohustused

Lepinguväliste kohustuste suhtes kohaldatakse enamikul juhtudel Rooma II määrust. 1995. aasta rahvusvahelise eraõiguse seadust (muud sätteid) kohaldatakse üksnes selliste lepinguvälise kahjuga seotud küsimuste suhtes, mis ei kuulu määruse kohaldamisalasse, seega laimamise suhtes kohaldatakse endiselt üldist õigust (vt allpool).

Aegumistähtajad määratakse samuti kindlaks kohaldatava õiguse alusel.

Rooma II määruse kohaselt kohaldatakse kahju suhtes üldjuhul selle riigi õigust, kus kahju tekkis. Erinormidega määratakse teatavat liiki lepinguväliste kohustuste, sealhulgas tootevastutuse, kõlvatu konkurentsi, keskkonnakahju ja intellektuaalomandi õigustega seotud lepinguvälise kahju suhtes kohaldatav õigus. Määrus võimaldab ka pooltel valida kohaldatava õiguse teatavatel asjaoludel, kuid seda sätet ei saa kasutada ELi või riigisisese õiguse imperatiivsete sätete kohaldamise vältimiseks. Tuleb märkida, et kahjuhüvitise hindamine on kohaldatava õiguse küsimus.

Nagu eespool märgitud, kohaldatakse laimamise suhtes (mis hõlmab ka kinnisvaraga seotud vaeväidete esitamist, kauba kohta vaeväidete esitamist, pahatahtlikku valetamist ja mis tahes välisriigi õigusest tulenevat nõuet, mis „vastab sellisele nõudele või on sellega muul viisil seotud“) üldist õigust. Sellistel juhtudel kohaldatakse topelthaigetavuse reeglit: lepinguväline kahju on Põhja-lirimaal haigetav üksnes juhul, kui selle hüvitamiseks saab esitada hagi selle välisriigi õiguse alusel, kus tegu (tavaliselt avaldamine) toime pandi, ning kui tegu oleks toime pandud Põhja-lirimaal, saaks hagi esitada Põhja-liri õiguse alusel. Sellest reeglist on siiski üks erand: kui mõni teine riik on juhtumi ja pooltega tihedamalt seotud, kohaldatakse selle teise riigi õigust. Tuleb märkida, et see valdkond on eriti ebaselge.

Usaldusfondide juhtimise suhtes kohaldatakse 1987. aasta usaldusfondide tunnustamise seadust, millega rakendatakse Haagi konventsioon usaldusfondide suhtes kohaldatava õiguse kohta. Selles seaduses on sätestatud, et kohaldatav õigus on asutaja valitud õigus või kui kohaldatavat õigust ei ole valitud, siis see õigus, millega usaldusfond on kõige tihedamalt seotud. Selle seadusega määratakse usaldusfondi kehtivus, selle ülesehitus, mõju ja haldamine.

3.3 Isiku õiguslik seisund ja perekonnaseisuga seotud aspektid (nimi, elukoht, teovõime)

Lapse sündides on tema alaline elukoht (päritolukoht) sama mis tema isal tema sündimise ajal, kui laps on seaduslik. Kui laps on ebaseaduslik või kui isa on lapse sünni ajaks surnud, on lapse alaline elukoht sama, mis tema emal. Seda normi kohaldatakse kuni lapse 16-aastaseks saamiseni (st lapse alaline elukoht muutub vastavalt sellele, kuidas muutub isa või asjakohasel juhul ema alaline elukoht).

Üle 16-aastase isiku puhul kohaldatakse jätkuvalt päritolukohta, välja arvatud juhul, kui ta valib oma elukoha ise. Elukoha valimiseks peab ta tegelikult elama asjaomases riigis ja kavatsema seal tähtajatult või alaliselt elada. Kui üks neist asjaoludest ära langeb, valitud elukoht enam ei kehti ning kehtib päritolukoht.

Abielunaise alalist elukohta ei määrata enam tema abikaasa elukoha alusel: seda hinnatakse sõltumatult.

Suutlikkus võtta konkreetseid kohustusi (nt sõlmida lepinguid, teha testamenti, abielluda) määratakse selle valdkonna konkreetsete õigusnormide alusel ning seda käsitletakse asjaomastes punktides.

3.4 Vanema ja lapse õigussuhe, sealhulgas lapsendamine

Vanema kohustused oma alaealise (alla 18-aastase) lapse suhtes määratakse Põhja-liri õigusega juhtudel, kui pädevus on Põhja-lirimaa kohtutel, isegi kui laps elab välismaal ja on välisriigi kodanik. Põhja-lirimaa kohus on vastavalt ELi määrusele (EÜ) nr 2201/2003 siiski pädev ainult juhul, kui laps elab Põhja-lirimaal või kui laps asub teises liikmesriigis ning vähemalt ühel abikaasal on tema suhtes vanemlik vastutus ja abikaasa on kohtu pädevust tunnustanud.

Laps on olenemata sünnikohast seaduslik, kui ta on sündinud seaduslikust abielust või kui laps oli seaduslik selle riigi õiguse kohaselt, kus oli kummagi vanema alaline elukoht lapse sünni ajal.

Põhja-lirimaa kohus kohaldab lapsele eestkostja määramisel Põhja-liri õigust, kui ta on selleks pädev (ta on seda alati, kui avaldaja on Ühendkuningriigi kodanik või kui tema harilik elu- või viibimiskoht on Põhja-lirimaal).

Põhja-lirimaa kohus kohaldab lapsendamisasjades Põhja-liri õigust, kui ta on pädev (ta on seda alati, kui avaldaja alaline elukoht on avalduse esitamise ajal Põhja-lirimaal, kuid kui see on asjakohane tema pädevuse teostamiseks, kaalub kohus ka seda, kui tõenäoliselt tunnustatakse mis tahes määrust välisriigis). Sellise määruse tulemusel lähevad kõik kohustused olemasolevatelt vanematelt üle lapsendajatele.

3.5 Abielu, kooselu, partnerlus, lahutus, lahuselu, ülalpidamiskohustus

Abielu vormilist kehtivust reguleerib abielu sõlmimise riigi õigus. See õigus reguleerib tseremoonia ja selle osade kehtivust, nt kas tuleb kasutada konkreetseid vorme, kas tuleb kasutada konkreetset hoonet, kas on vaja vanemate nõusolekut ja kas abielu saab sõlmida volituse alusel. Sellest reeglist on mõned vähesed erandid: eelkõige juhul, kui kohaliku abieluvormi kasutamine on võimatu. Erinorme kohaldatakse ka relvajõudude liikmete suhtes, kes teenivad välisriigis, mis ei kuulu Rahvaste Ühendusse.

Isikute abieluvõime määratakse asjaomase isiku alalise elukoha järgi vahetult enne abiellumist. See õigus reguleerib selliseid küsimusi nagu poolte nõusolek, vanusepiirangud ja see, millised isiku laiendatud perekonna liikmed ei tohi omavahel abielluda. Mis puudutab konkreetset vanust, siis abielu ei ole kehtiv, kui üks asjaosalistest oli abiellumise ajal alla 16-aastane, kui nende alaline elukoht on Põhja-lirimaal.

Põhja-liri õiguses ei ole samasooliste abielu ette nähtud. Samas võib Põhja-liri õiguse kohaselt käsitada teistes riikides sõlmitud samasooliste partnerlusi teataval asjaoludel registreeritud kooseluna.

Mis puutub lahutusse, siis on Põhja-lirimaal kohus pädev menetlema lahutusasju üksnes nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/2003 kohaselt. Kui on täidetud üks järgmistest nõuetest: abikaasade harilik viibimiskoht või alaline elukoht on Põhja-lirimaal, abikaasade harilik viibimiskoht oli Põhja-lirimaal ja üks neist elab endiselt Põhja-lirimaal, kostja harilik viibimiskoht on Põhja-lirimaal, hageja elas Põhja-lirimaal vähemalt üks aasta (või kui hageja on mõne liikmesriigi kodanik, siis kuus kuud) enne taotluse esitamise kuupäeva. Kui ükski neist tingimustest ei ole täidetud ja ükski teine liikmesriik ei ole pädev asja menetlema, on riigisisese õiguse kohaselt pädevad Põhja-lirimaal kohtud, kui vähemalt ühe poole alaline elukoht oli lahutusmenetluse algatamise ajal Põhja-lirimaal. Kui Põhja-lirimaal kohus on pädev asja menetlema, kohaldab ta lahutusmenetluse suhtes Põhja-liri õigust. Abielu tühistamise menetluses kohaldatakse olenevalt tühistamise põhjusest eespool nimetatud õigusi (abielu sõlmimise riigi või ühe poole alalise elukoha õigust). Välisriigis toimunud abielulahutust tunnustatakse, kui välisriigis toimunud menetluse ajal oli ühe poole harilik viibimiskoht või alaline elukoht selles riigis või kui üks pool oli selle riigi kodanik.

Ülalpidamiskohustustega seoses on Ühendkuningriigi jaoks siduv nõukogu 18. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 4/2009 kohtualluvuse, kohaldatava õiguse, kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise ning koostöö kohta ülalpidamiskohustuste küsimustes. Põhja-lirimaal kohus on pädev asja menetlema, kui ta on pädev abielu lahutama või kui abielulahutus saadi välisriigis toimunud menetluse käigus, kui ühe poole alaline elukoht on välisriigis toimunud abielulahutuse ajal Põhja-lirimaal või kui ühe poole harilik viibimiskoht on olnud Põhja-lirimaal üks aasta kuni selle kuupäevani või kui ühel poolel on Põhja-lirimaal asuva abikaasade endise ühise eluaseme omandiosalus. Sellistel juhtudel kohaldatakse Põhja-liri õigust.

3.6 Abieluvara

Abieluvaralepingu või -kokkuleppe puudumisel määratakse abikaasade õigused teineteise vallasvarale (olenemata sellest, kas vara omandati enne abiellumist või abiellumise ajal) selle riigi õiguse alusel, kus oli perekonna alaline elukoht abielu sõlmimise ajal. Kui abikaasade alalised elukohad kattuvad, on selleks perekonna ühise alalise elukoha õigus. Kui alalised elukohad ei kattu, kohaldatakse seda õigust, millega pooled ja abielu on kõige tihedamalt seotud. Poolte kavatsused abiellumise ajal on asjakohased ainult siis, kui need viitavad eeldatavale õiguse valikule. Sama normi kohaldatakse tõenäoliselt ka kinnisvara suhtes.

Abieluvaralepingu või -kokkuleppe olemasolul kohaldatakse selle riigi õigust, kus leping on sõlmitud: selleks on perekonna alalise elukoha riigi õigus, kui kohaldatava õiguse kohta ei ole muid viiteid.

3.7 Testamendid ja pärimine

Seadusjärgse pärimise korral (st kui testament puudub) kohaldatakse vallasvara pärimise suhtes pärandaja surmaaegse alalise elukoha õigust; kinnisasja pärimise suhtes kohaldatakse selle riigi õigust, kus kinnisasi asub (asukohamaa õigus).

Testamendiga seotud juhtudel (pärimine testamendi järgi) määratakse testaatori võime pärandada testamendis vallasvara selle riigi õiguse alusel, kus on testaatori alaline elukoht testamendi tegemise kuupäeval. Annakusaajal on õigus võtta vastu vallasasju, kui ta on teovõimeline kas enda alalise elukoha õiguse või testaatori alalise elukoha õiguse alusel. Kinnisvara kohta pole konkreetseid sätteid, kuid kõige tõenäolisem oleks

asukohamaa õigus, mis tõenäoliselt määrab ära ka annakusaaja õiguse kinnisvara pärida.

Vastavalt 1963. aasta testamendiseadusele (Wills Act 1963) ja juhul kui testaator suri 1. jaanuaril 1964 või pärast seda, on testament ametlikult kehtiv (nt tunnistajate õige arv), kui see vastab ühele järgmistest õigustest: testamendi tegemise (st tavaliselt selle tunnistajate juuresolekul allkirjastamise) riigi õigus, mis kehtis testamendi tegemise ajal; selle riigi õigus, kus oli testaatori alaline elukoht või harilik viibimiskoht või mille kodanik testaator oli testamendi tegemise ajal ning testaatori surmaaegse alalise elukoha või hariliku viibimiskoha või kodakondsuse riigi õigus. Testament on vormiliselt kehtiv ka kinnisvara üleandmiseks, kui see vastab selle riigi riigisisesele õigusele, kus kinnisvara asub (seega välistatakse tagasisaate ja edasiviite kohaldamine, hoolimata sellest, et tegemist on kinnisvaraga).

Testament, millega pärandatakse vallasvara, on sisuliselt kehtiv (nt piirangud summale, mida saab testamendiga pärandada), kui see vastab testaatori surmaaegse alalise elukoha õigusele; testament, millega pärandatakse kinnisvara, on sisuliselt kehtiv, kui see vastab selle riigi õigusele, kus kinnisvara asub, st mis tahes riiklikule õigussüsteemile, mida asukohamaa õiguses kohaldatakse.

Testamenti tõlgendatakse testaatori määratud õiguse kohaselt, milleks on eeldatavalt tema testamendi tegemise aegse alalise elukoha õigus. See eeldus on *prima facie* põhimõte, mida saab ümber lükata tõenditega, mille kohaselt testaator ilmselgelt kavandas ja soovis, et tema tahet tõlgendataks mõne muu õigussüsteemi kohaselt. Kinnisvara puhul võib kehtida lisapiirang, mille kohaselt juhul, kui sellisest tõlgendusest tulenev õigust ei ole vara asukohamaa õigusega lubatud või seda ei tunnustata nimetatud õiguse alusel, kohaldatakse viimati nimetatud õigust.

Testamendi väidetava tühistamise kehtivus määratakse testaatori väidetava tühistamise aegse alalise elukoha õiguse alusel (tuleb märkida, et Inglise riikliku õiguse kohaselt (kui see on kohaldatav) tühistab abielu testamendi, välja arvatud juhul, kui tõendatakse, et testament tehti sõnaselgelt testamendina, mida uus abielu ei tühista). Kui aga väidetakse, et tühistamine toimus hilisema testamendiga (erinevalt näiteks testamendi puruksrebimisest), siis see, kas see teine testament tühistab varasema testamendi, tehakse kindlaks teise testamendi vormilise kehtivuse suhtes kohaldatavate õigusaktide alusel. Kui ei ole selge, kas teine testament tühistab varasema testamendi, lahendatakse tõlgendamise küsimus testaatori määratud õiguse alusel, milleks on eeldatavalt tema testamendi tegemise aegse alalise elukoha õigus.

3.8 Kinnisvara

Varavaidlused jagunevad vallas- ja kinnisvaraga seotud asjadeks; olenemata sellest, kas tegemist on vallas- või kinnisvaraga, kohaldatakse vara asukohariigi õigust.

Kinnisvara puhul kohaldatakse kinnisvara asukohariigi õigust ning tagasisaadet ja edasiviidet. See kehtib kõikide tehinguga seotud küsimuste puhul, sealhulgas teovõime, vorminõuded ja sisuline kehtivus. Tuleb märkida, et loomulikult eristatakse maatüki või muude kinnisasjade üleandmist lepingust, mis reguleerib sellise ülemineku poolte õigusi ja kohustusi - viimaste suhtes kohaldatakse teistsuguseid õigusnorme (eelkõige Rooma I määruse sätteid).

Materiaalse vallasvara üleandmisega seotud asjaõiguslike (mitte lepinguliste) küsimuste puhul kohaldatakse üldjuhul selle riigi õigust, kus vara asus selle sündmuse toimumise ajal, mis väidetavalt mõjutas vara omandiõigust. Pole selge, kas selles olukorras tagasisaadet ja edasiviidet kohaldatakse, ning Inglismaa esimese astme kohtute otsuste üldine mõju viitab sellele, et ei kohaldata. Selle üldnormi kohaselt omandatud materiaalse vara omandiõigus tunnustatakse Inglismaal kehtivaks, kui vallasasi viiakse seejärel riigist, kus see asus omandiõiguse omandamise ajal, ära, välja arvatud juhul, kui ja kuni selle omandiõiguse asendab uus omandiõigus, mis on omandatud vastavalt selle riigi õigusele, kuhu vara viidi. Konkreetne erand materiaalselt vallasvara käsitlevast üldnormist on seotud olukorraga, kus materiaalne vara on teel ja selle asukoht ei ole pooltele teada või selle üleandmine, mis on kohaldatava üleandmist käsitleva õigusakti kohaselt kehtiv, jõustub Inglismaal.

Kui immateriaalse vallasvara loovutamise korral on senise loovutaja ja uue omandaja vaheline suhe lepinguline (nagu enamiku võlgade puhul) ning küsimus on seotud üksnes loovutamise enda kehtivuse ja mõjuga, kohaldatakse Rooma I määrust.

Tuleb märkida, et immateriaalse vara loovutamise ja üleandmise suhtes kohaldatavaid kollisiooninorme on raske

kokkuvõtlikult selgitada ning nende suhtes ei kohaldata ühte kindlat kollisiooninormi, seda peamiselt seetõttu, et immateriaalse vara kategooria hõlmab väga suurt hulka õigusi, millest kõik ei ole lepingulised. Immateriaalse vallasvara puhul soovitatakse küsida spetsialistidelt nõu.

3.9 Maksejõuetus

Ühendkuningriik kohaldab nõukogu määrust (EÜ) nr 1346/2000 maksejõuetusmenetluse kohta, milles on sätestatud asjakohased õigusnormid, mis käsitlevad menetlust, mille käigus võlgnik kaotab täielikult või osaliselt oma vara käsutamise õiguse ja määratakse likvideerija, kui võlgniku põhihuvid asuvad ELi liikmesriigis (välja arvatud Taanis). Kui asja on pädev arutama Põhja-lirimaa kõrge kohus (High Court) (see on nii juhul, kui võlgniku põhihuvide kese, milleks on eeldatavalt tema registrijärgne asukoht, on Põhja-lirimaal), kohaldatakse Põhja-liri õigust.

Määruse (EÜ) nr 1346/2000 kohaldamisalast välja jäävatel juhtudel kohaldatakse Põhja-liri õigust, kui asi kuulub Põhja-lirimaa kohtute pädevusse (see on nii juhul, kui äriühing on registreeritud Põhja-lirimaal või kui Põhja-lirimaal on isikuid, kes saaksid likvideerimisest kasu, ning puuduvad mõjuvad põhjused pädevusest loobumiseks).

■ Viimati uuendatud: 08/06/2021

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.